

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ KOMISIJOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2016-06-21 Nr. 73-1
Vilnius

Posėdis įvyko 2016 m. birželio 20 d. 15.00–16.00 val. posėdžių salėje Nr. 1, Vidaus reikalų ministerijoje, Šventaragio g. 2, Vilnius.

Posėdžio pirmininkas – Tomas Žilinskas, vidaus reikalų ministras, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos (toliau – VESK) pirmininkas.

Posėdžio sekretorė – Olga Jurkevičienė, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – PAGD) Civilinės saugos valdybos Civilinės saugos planavimo ir koordinavimo skyriaus vyriausioji specialistė.

POSĖDŽIO DALYVIAI:

VESK nariai:

Tomas Žilinskas – vidaus reikalų ministras (VESK pirmininkas), Artūras Norkevičius – vidaus reikalų viceministras (VESK pirmininko pavaduotojas), Remigijus Baniulis – PAGD direktorius, Rokas Baliukovas – energetikos viceministras, Jūratė Raguckienė – Užsienio reikalų ministerijos kanclerė, Nerijus Rudaitis – Ūkio ministerijos kancleris, Robertas Klovas – Aplinkos ministerijos kancleris, Tomas Daukantas – Švietimo ir mokslo ministerijos kancleris, Julius Pagojus – teisingumo viceministras, Remigijus Bridikis – Valstybės saugumo departamento direktoriaus pavaduotojas, Linas Pernavas – policijos generalinis komisaras, Daiva Beliackienė – Krašto apsaugos ministerijos kanclerė.

Igalioti asmenys:

Violeta Skaržinskienė – Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Nacionalinio saugumo ir krizių valdymo skyriaus patarėja, Gitana Aukštuolienė – Susisiekimo ministerijos Vandens ir geležinkelių transporto politikos departamento Aplinkosaugos ir ekstremaliųjų situacijų prevencijos skyriaus vedėja, Loreta Mitkutė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Strateginio planavimo ir analizės departamento direktorė, Saulius Jasius – Žemės ūkio ministerijos Žemės ūkio gamybos ir maisto pramonės departamento direktoriaus pavaduotojas, Vytautas Gailius – Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro direktorius, Antanas Montvydas – Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos vado pavaduotojas, Evaldas Stakaitis – Lietuvos kariuomenės Jungtinio štabo viršininko pavaduotojas.

Kiti asmenys:

Dr. Jonas Milius – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktorius, Vidmantas Paulauskas – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus pavaduotojas, Nijolė Vaikėnienė – Energetikos ministerijos Tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vyresnioji specialistė, Jūris Targonskas – PAGD Civilinės saugos valdybos viršininkas, Rimas Ožalinskas – PAGD Civilinės saugos valdybos Civilinės saugos planavimo ir koordinavimo skyriaus vyriausiasis specialistas.

POSĖDŽIO DARBOTVARKĖ:

1. Šalies civilinės saugos sistemos būklės aptarimas.
Pranešėjas – PAGD Civilinės saugos valdybos viršininkas Jūris Targonskas.
2. Valstybės lygio ekstremaliosios situacijos, paskelbtos dėl afrikinio kiaulių maro, likvidavimo eigos aptarimas.
Pranešėjas – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktorius dr. Jonas Milius.
3. Kiti klausimai.

VESK pirmininkas pasveikino posėdžio dalyvius, supažindino su darbotvarke, pasiteiravo, ar VESK nariai turi pasiūlymų dėl kitų klausimų įtraukimo į posėdžio darbotvarkę. Pasiūlymų dėl kitų

klausimų VESK nariai neturėjo. VESK pirmininkas suteikė žodį PAGD Civilinės saugos valdybos viršininkui Jūriui Targonskui.

1. SVARSTYTA:

Šalies civilinės saugos sistemos būklės aptarimas.

Pranešėjas Jūris Targonskas supažindino posėdžio dalyvius su šalies civilinės saugos sistema (toliau – Sistema), apžvelgė 2015 m. kilusius įvykius, ekstremaliuosius įvykius ir ekstremaliąsias situacijas, išanalizavo ekstremaliuosius įvykius pagal jų pobūdį, taip pat pažymėjo, kad šalyje įvykių, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų pokytis nėra žymus, dėl pavojingų radinių skaičiaus daugėja ekstremaliųjų įvykių. J. Targonskas pabrėžė, kad visus metus tęsėsi ir nebuvo atšaukta 2014 m. sausio 29 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 76 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ dėl afrikinio kiaulių maro paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija Alytaus, Lazdijų, Varėnos, Šalčininkų, Trakų rajonų ir Druskininkų savivaldybėse.

Pranešėjas pristatė civilinės saugos teisinės bazės pokyčius ir jų svarbą tobulinant Sistemos veiklą, taip pat akcentavo, kad 2015 m. buvo patikslinta Lietuvos nacionalinė rizikos analizė ir 2016 m. pradžioje pateikta Europos Komisijai. Taip pat, atsižvelgus į pasikeitusią geopolitinę situaciją ir naujai iškilusias karines grėsmes, buvo parengtos rekomendacijos gyventojams, kaip elgtis kilus oro pavojui, kitoms karinėms grėsmėms.

Pranešėjas apžvelgė galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės (toliau – rizikos analizė) atlikimo, ekstremaliųjų situacijų prevencijos vykdymo, gyventojų švietimo ir civilinės saugos mokymo, ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimo klausimus. Aptardamas rizikos analizę, J. Targonskas pabrėžė, kad Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, Aplinkos ministerija ir Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – VMVT) 2015 m. nebuvo atlikusios rizikos analizės. Buvo atkreiptas dėmesys, kad 2015 m. ekstremaliųjų situacijų valdymo planų neturėjo 5 institucijos: Aplinkos ministerija, Teisingumo ministerija, VMVT, Lietuvos bankas ir Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija.

Kalbėdamas apie ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planavimą ir įgyvendinimą, J. Targonskas akcentavo, kad visos savivaldybės pasitvirtino ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planus, ir šios priemonės įgyvendinamos pakankamai aktyviai. Kai kurios savivaldybės prevencijai panaudojo ne tik valstybės skiriamas lėšas, bet ir skyrė šiam tikslui lėšų iš savo biudžeto. 2015 m. 4 valstybės institucijos nebuvo pasitvirtinusios prevencijos priemonių planų, dėl to jos nesiėmė reikiamų priemonių ekstremaliųjų situacijų rizikai sumažinti.

Apžvelgdamas gyventojų švietimo priemones, pranešėjas pabrėžė, kad 2015 m. savivaldybėse šių priemonių įgyvendinta daugiau, nei planuota, dėl aktyvesnio gyventojų perspėjimo ir informavimo sistemos ir jos panaudojimo galimybių viešinimo savivaldybėse.

J. Targonskas, kalbėdamas apie ekstremaliųjų situacijų komisijų ir ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų veiklą 2015 m., pabrėžė, kad dauguma savivaldybių ekstremaliųjų situacijų komisijų posėdžių buvo skirti prevenciniams klausimams ir civilinės saugos būklei aptarti, jų metu svarstyti klausimai, daugiausia susiję su sezoninėmis grėsmėmis. Pranešėjas informavo, kad, nors visos valstybės institucijos yra sudariusios ekstremaliųjų situacijų operacijų centrus, šie centrai retai aktyvuojami netgi tada, kai pagal šių centrų kompetenciją tenka spręsti institucijai aktualius ekstremaliųjų situacijų prevencijos klausimus, įgyvendinti VESK sprendimus.

J. Targonskas supažindino VESK narius su gyventojų kolektyvinės apsaugos priemonių būkle, gyventojų perspėjimo ir informavimo sistema, civilinės saugos būklės patikrinimų 2015 m. rezultatais, valstybės rezervo civilinės saugos priemonių atsargų dinamika nuo 2010 m. Kalbėdamas apie kolektyvinės apsaugos statinius, pranešėjas akcentavo, kad 2015 m. kai kuriose savivaldybėse civilinės saugos pratybų metu buvo praktiškai bandoma organizuoti gyventojų kolektyvinę apsaugą šiuose statiniuose.

2015 m., palyginus su 2014 m., gerokai dažniau buvo naudojamos gyventojų perspėjimo ir informavimo sistema, ypač Lietuvos kariuomenės organizuotų pratybų metu. Kas liečia sirenų, naudojamų gyventojų perspėjimui, skaičiaus pokytį nuo 2012 m., jų stabiliai mažėja, tačiau J. Targonskas akcentavo, kad naujos sirenos bus įdiegtos 14-oje savivaldybių, patenkančių į galimo

potvynio grėsmes zonas, taip pat papildomai bus skiriamos lėšos diegti sirenas Vilniaus mieste, siekiant pasirengti Astravo atominės elektrinės atidarymui.

Pristatydamas 2013–2015 m. valstybės biudžeto asignavimus valstybinei (perduotai savivaldybėms) civilinės saugos funkcijai atlikti, J. Targonskas pažymėjo, kad kai kurios savivaldybės pilnai jų neįsisavina, ir grąžina dotacijas į valstybės biudžetą, kai tuo tarpu galėtų panaudoti šias lėšas pvz. civilinės saugos pratyboms, gyventojų švietimui ir sirenų infrastruktūros vystymui.

Pranešėjas pasiūlė VESK pritarti Civilinės saugos sistemos būklės Lietuvoje 2015 metais apžvalgoje pateiktiems pasiūlymams (pridedama), supažindinti su jais valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, rekomenduoti joms pagal kompetenciją šiuos pasiūlymus įgyvendinti ir iki 2016 m. rugsejo 1 d. pateikti PAGD informaciją apie šių priemonių įgyvendinimą VESK pirmininkas pasiūlė pratęsti šį terminą iki spalio 1 d. Šiam pasiūlymui vienbalsiai pritarta.

Užsienio reikalų ministerijos kanclerė J. Raguckienė atkreipė VESK narių dėmesį, kad 2015 m. visos valstybės institucijos, atsakingos už dalyvavimą ir Lietuvos Respublikos pozicijos civilinės saugos klausimais pristatymą NATO Civilinio pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms planavimo komiteto (CEPC) ir planavimo grupių posėdžiuose, buvo paskyrusios institucijų atstovus, tačiau, kaip ir 2014 m., ne visos valstybės institucijos užtikrino atstovų dalyvavimą šių grupių posėdžiuose. J. Targonskas akcentavo, kad, pasikeitus geopolitinei situacijai, institucijos turėtų daugiau dėmesio skirti atsparumo gairių septyniems pagrindiniams NATO reikalavimams įgyvendinimui, todėl ypač svarbus tinkamas valstybės institucijų atstovavimas minėtuose komitetuose ir grupėse.

Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro direktorius Vytautas Gailius atkreipė VESK narių dėmesį, kad dalyvavimui NATO CEPC ir planavimo grupių posėdžiuose turi būti planuojamas finansavimas.

VESK pirmininkas pasiūlė VESK nariams pagal kompetenciją apsvastyti savo institucijų atstovų dalyvavimo NATO CEPC ir planavimo grupių posėdžiuose poreikį bei finansavimą ir aptarti šį klausimą kito VESK posėdžio metu.

2. SVARSTYTA:

Valstybės lygio ekstremaliosios situacijos, paskelbtos dėl afrikinio kiaulių maro, likvidavimo eigos aptarimas. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 29 d. nutarimas Nr. 76 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“).

Pranešėjas VMVT direktorius dr. Jonas Milius pristatė šiuo metu Lietuvoje susidariusią situaciją dėl afrikinio kiaulių maro, taikomas prevencijos ir kontrolės priemonės, apsaugos zonų nustatymą ir prekybos iš jų sąlygas, taip pat apžvelgė afrikinio kiaulių maro plitimą užsienio valstybėse. Šiuo metu afrikinio kiaulių maro kontrolė vykdoma visose savivaldybėse.

Pranešėjas akcentavo, kad apsaugai nuo afrikinio kiaulių maro taikomi 2 lygių biosaugos reikalavimai – stambioms kiaulių laikymo vietoms ir smulkioms. Pastarųjų kontrolė yra gana problematiška, nes kai kuriose smulkiose kiaulių laikymo vietose kiaulės gali būti šeriamos termiškai neapdorota žaliaja mase, kas gali skatinti afrikinio kiaulių maro plitimą.

Dr. Jonas Milius atkreipė VESK narių dėmesį, kad, nors Lietuva geografinė situacija yra gana palanki afrikinio kiaulių maro plitimui, jį pavyko efektyviai sustabdyti mokant gyventojams išmokas už sumedžiotas šernų pateles ir jų gaišenas.

Kalbėdamas apie afrikinio kiaulių maro plitimą Europoje, dr. Jonas Milius akcentavo, kad Europos Komisija yra sunerimusi dėl situacijos Rumunijoje, kadangi šioje šalyje apsaugai nuo afrikinio kiaulių maro taikomi biosaugos reikalavimai skiriasi nuo taikomų Europos Sąjungos šalyse. VMVT specialistai dalinasi patirtimi su Rumunijos kolegomis, organizuoja jiems mokymus, siekdami užkardyti afrikinio kiaulių maro galimą plitimą Rumunijoje. Lietuvoje afrikinio kiaulių maro kontrolės priemonėms įgyvendinti skiriama Europos Komisijos kofinansavimo programa aktyviai ir pasyviai stebėsenai, laboratoriniams tyrimams, mėginių atrinkimui, išmokoms už sumedžiotas šernų pateles, informacinei kampanijai.

Nuo ekstremaliosios situacijos paskelbimo momento buvo priimti 34 valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo dr. Jono Miliaus sprendimai, įpareigojantys

savivaldybių administracijas, medžiotojus, miško valdytojus, ministerijas ir viešojo maitinimo subjektus. Ekstremaliosios situacijos paskelbimas suteikė galimybę ekstremalių situacijų vadovo priimtus sprendimus įgyvendinti nedelsiant įtraukiant kitas institucijas, taip pat padėjo operatyviau informuoti visuomenę.

Dr. Jonas Milius pabrėžė, kad nėra aiškiai reglamentuotas nuobaudų taikymas už ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo sprendimų nevykdymą, taip pat nėra reglamentuotas šių sprendimų skelbimas teisės aktų registre ir jų įsigaliojimo momentas. Neaiškus ir šių sprendimų galiojimas teritoriniu atžvilgiu – ar jie galioja tik ekstremaliosios situacijos teritorija paskelbtoje teritorijoje, ar visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. VESK pirmininkas akcentavo, kad šį klausimą būtina išspręsti, nes jis aktualus ne tik šioje konkrečioje situacijoje, bet ir ateityje. Dr. Jonas Milius pabrėžė, kad VMVT kreipėsi į Teisingumo ministeriją ir Vidaus reikalų ministeriją su prašymu pateikti oficialią poziciją šiuo klausimu.

Užbaigdamas pranešimą, dr. Jonas Milius pasiūlė VESK kol kas nesikreipti į Lietuvos Respublikos Vyriausybę dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos dėl afrikinio kiaulių maro atšaukimo. VESK pirmininkas pasiūlė VESK nariams pasisakyti šiuo klausimu, nes, taikant prevencines priemones, afrikinio kiaulių maro plitimas yra suvaldytas. Dr. Jonas Milius atkreipė dėmesį, kad, atšaukus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją, nustos galioti 34 jo kaip ekstremaliosios situacijos operacijos vadovo sprendimai. Aplinkos ministerijos kancleris R. Klovas pabrėžė, kad, paskelbus ekstremaliąją situaciją, visos tarnybos dirba operatyviau, yra galimybė greičiau pasitelkti įvairius išteklius. Jis išskėlė klausimą, galbūt tam tikras institucijų teises ir pareigas, nustatytas vykdyti paskelbus ekstremaliąją situaciją, būtų galima įteisinti kaip kasdienę normą, siekiant operatyvesnio tarnybų veikimo.

Užsienio reikalų ministerijos kanclerė J. Raguckienė išskėlė klausimą, ar ekstremaliosios situacijos pratęsimas turės neigiamą poveikį, ir pasidomėjo, galbūt žinoma, kokia praktika tokiais atvejais taikoma kaimyninėse šalyse.

Užbaigdamas VESK posėdį, VESK pirmininkas pasiūlė VESK nariams balsuoti už tai, kad valstybės lygio ekstremalioji situacija dėl afrikinio kiaulių maro iki kito VESK posėdžio 2016 m. spalio arba lapkričio mėnesį būtų neatšaukta, šiam pasiūlymui vienbalsiai pritarta.

NUTARTA:

1. Pritarti Civilinės saugos sistemos būklės Lietuvoje 2015 metais apžvalgoje pateiktiems siūlymams.

2. Supažindinti valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas su Civilinės saugos sistemos būklės Lietuvoje 2015 metais apžvalgoje pateiktomis išvadomis ir pasiūlymais, rekomenduoti joms pagal kompetenciją šiuos pasiūlymus įgyvendinti ir iki 2016 m. spalio 1 d. pateikti PAGD informaciją apie jų įgyvendinimą.

3. Institucijoms, kurių atstovai turi dalyvauti NATO CEPC ir planavimo grupių posėdžiuose, apsvarstyti dalyvavimo poreikį bei finansavimą, ir aptarti šį klausimą kito VESK posėdžio metu 2016 m. spalio arba lapkričio mėnesį.

4. VMVT kartu su Teisingumo ministerija ir Vidaus reikalų ministerija išnagrinėti galimybes integruoti ekstremaliosios situacijos operacijos vadovo sprendimus į Lietuvos Respublikos teisinę bazę iki 2016 m. spalio 1 d.

5. Nesikreipti į Lietuvos Respublikos Vyriausybę dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos dėl afrikinio kiaulių maro atšaukimo ir šį klausimą aptarti VESK posėdžio metu 2016 m. spalio arba lapkričio mėnesį.

PRIDEDAMA. Civilinės saugos sistemos būklės Lietuvoje 2015 metais apžvalga, 39 lapai.

Vidaus reikalų ministras,
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
ekstremalių situacijų komisijos pirmininkas

Posėdžio sekretorė

Tomas Žilinskas

Olga Jurkevičienė